

belsnek, Göringnek nincs faja!!!) A tiszta faj helyett az erős faj eszméjét propagálja, mely természetesen nem kevésbé groteszk: erős faj, mely sok gyermeket termel. (A gyermekgazdagság „a halhatatlanság északi eszméje“ szerinte. Talán inkább az ipari tartalék, az ágyútöltelék „eszméje“, melyért ma még a burzsoázia fejlettebb agyu része sem lelkesedik, hiszen egyuttal a munkanélküliség, nyugtalan-ság, a szociális erjedés eszméjének forrása is.) Az erős fajhoz „az élet ellenállásai, boldogtalanság, betegség és háború által való kemény kiválasztás“ (160. o.) is hozzátartozik. Vagyis fajban is az az „erős“ (az előkelő, természetes és egészséges aequivalenseként) ami kulturá-ban, államban: a hűbériség „faja“. A hitleri fajelméletet zoológiának, a magáét etikusnak nevezi. Így is van. Ez a fajelmélet etikus, mert a „jó“ és „rossz“ szinonimáival operál s nem északi hanem renaissance erkölcs szerint jónak azt tartja, ami neki tetszik. Ezzel azonban a „faj“ annyira zavaros fogalmát sem tisztázza.

Spengler tehát Hitlertől a szociális demagógia gleichschaltolását követeli és gyors imperialista akciót a két világorradalom: a fehér és a színes ellen, mely utóbbit U. R. S. S. vezetői, melynek lakosait nincseknek tette meg. (Miért ne?) A harc vezetésére, a fehér népek-ben még szunnyadó egészség felébresztésére a német nép hivatott, mely-lyel a történelem talán azért takarékoskodott mindmáig. A német népnek azonban még nevelés kell, de „nem iskola, nem tudás, művelt-ség; hanem lelki fegyelmelés.“ (165. o.) (Innere Gleichschaltung-nak is mondják) azaz magyarul: a káplártudomány, Banse-féle Wehr-wissenschaft, az agyvelők sterilizálása...

A S Z E L E P

Irta: MUNELS PÁL (Pozsony)

A vasárnap ünnep.

Ebéd után kiálltak a parasztek a házak elé. Pipáltak és köpködtek.

Beszélgettek. A falú eseményeiről. A cigányokról. És arról, hogy jónak ígérkezik a termés, mert a kalászek feje kókkadtan csüng alá, mert nehéz a magtól. És a fiúk és leányok fiúk és leányok voltak. A vénasszonyok pletykáltak. A gyerekek játszottak.

Malmot csináltak a patak mellett, vagy bodzából puskát, vagy pitypangból koszorút, vagy koromból bajuszt festettek egymás orra alá, vagy birkóztak, vagy azon veszekedtek ki tud messzebbre pökni.

És a bíró fia már egészséges volt és először ment el a kocsmába megint.

Hat napon át dolgozott az Ur, és a hetedik napon elpihent.

De az ember nem akar unatkozni.

És a hetedik napra kitalálta a kocsmát.

A falu parlamentjét.

Ujságját.

Panaszkodóját.

Vigasztalóját.
 Megmérgezőjét.
 Zene zene zene zene... zene szól a faluban.
 A koresmában szól a zene.
 Rádiózene.

A technika bevonult a faluba. Ha nem is minden házba, leg-
 alább egy-kettőbe.

A technika bevonult a koresmába.

„Halló, Halló, Itt rádió Praha...”

Zene zene zene zene... zene szól a faluban.

A bíró fi ma van először, hosszú idő után a koresmában.

— Italt!

És vonulnak fel az üvegek.

Először sör. Aztán bor. Aztán pálinka. Majd össze-vissza minden.

A különszobában iszik a bíró fia. Nem egyedül. Mert ökör iszik
 magában.

— Ma én fizetek! Mindenki az én vendégem!

És egymásután szállingóznak be a potyaitalra szomjasok.

A koresmáros zsiros arcán zsiros mosolyok ünnepeskednek.

Félkarja fából van. Husból való karját elhagyta az olasz fronton.

Jó dolog koresmárosnak lenni, ha a bíró fia a vendég.

Tele van a koreσμα.

Kiürülnek lassanként a házak a faluban.

Egymáson szoronganak az emberek a koresmában.

És isznak.

Ma a bíró fia fizet.

Furesa muzsika a rádiómuzsika. Nincsen benne élet.

— Cigány kellene ide...

— Nem kell cigány! — ordítja a bíró fia.

— Nem kell cigány, gyilkos cigány, tolvaj cigány, gyujtogató
 cigány! Begyógyultak a sebek. Sápadt hegek maradtak vissza helyük-
 kön. De égnek ezek a hegek. Égnek a poklok minden tűzével.

— Nem kell cigány!

Mulat a bíró fia.

Égnek a sebhelyek. Máglyák égnek a lelkében.

Bosszuról.

Iszik a bíró fia.

És isznak a vendégek.

Ma a bíró fia fizet.

Zene szól a koresmában. Rádiózene.

— Nem kell rádiózene, cigány kell!

A bíró fia belevág egy üveget a rádió hangszórójába.

— Kuss! Nem kell cigány!

Máglyák égnek.

Az órák mulnak. Pirosra öregedett már a nap.

Be van rúgva a koreσμα. Be van rúgva a faiu. Táncra perdültek
 a házak.

Már az asszonyok is isznak. A leányok is. A gyerekek. A cse-
 csemők.

Ma a bíró fia fizet.

És a lelkek tele vannak névtelen haragokkal.

Katlan a faiu. Tulfütött katlan. Embéri gőzzel tulfütött. Embéri
 szenvedéllyel.

Gyorsan egy szelepet.

Mert robban a katlan.

Nehéz az élet. A gazdag parasztok, a bankok, az adóhivatal, a kevés föld, a sok gyerek, mind reáfekszenek a parasztra.

Reáfekszenek, nyomják, elnyomják.

Ma a bíró fia fizet.

Iszik a bíró fia:

Lelkében máglyák égnek.

— Gyilkos cigányok, tolvaj cigányok, gyujtogató cigányok!

Hol a szelep?

Valaki elordítja magát:

— Gyerünk a cigányokhoz!

Hol a szelep?

Itt a szelep!

A kancsukás cárok biztosító szelepe.

Lynch bíró biztosító szelepe.

A pogrom.

Süvit a gőz a tulfütött katlanból kifelé.

Zsidók tördelik kezeiket. Szakáluk tetves és mégis emberek ők.

Négernek vinnyognak életükért. Bőrük fekete és mégis emberek ők.

Embertestvéreink.

A nap már elmullott, a hold alig él.

Sötét van.

És a korcsmából kizúdul egy részeg horda.

A gazdag parasztok fájnak, a bankok, az adóhivatal, a kevés föld, a sok gyerek, az egész rongy paraszti élet — és mégis a cigányok ellen vonulnak.

Alszanak a cigányok.

Sokan egy kunyhóban. Tizen és többen.

Büdös a kunyhók levegője.

Alszanak a cigányok.

A földön, avas szalmán, rongyokon.

Lábak dobognak.

Emberek szájából pálinka bűzlik.

Már nem alszanak a cigányok.

Menekülnek.

Emberek szájából pálinka bűzlik.

Öklök sujtanak le arcokba és lábak rúgnak testekbe.

Emberek törnek, zúznak.

A szájukból kegyetlen, embertelen ordítások szakadnak kifelé.

Már nem alszanak a cigányok.

Menekülnek.

Lynch bíró arat.

Edényeket tör. Falakat zúz. Embereket kínoz.

Menekülnek a cigányok, nem védekeznek.

Csak Dorka nyanya védekezik egyedül.

A varrógépét védi. Azt is széjjel akarja zúzni valaki. A varrógépét. Keserves élete egyetlen bálványát.

Harap Dorka nyanya öt gyenge fogával. Harap. Keresztül a ruhán, keresztül a bőrön, keresztül a húson. Csontig.

Karmol Dorka nyanya. Gyenge tiz ujjával, míg egy ökölcsapás végig nem fekteti a varrógépén.

Pálinka bűzlik emberek szájából és fogak csillognak sápadtan a holdfényben, amint ordítanak, ordítanak a szájuk veszett, téves haragjukban.

Magasra lobog egy kunyhó lángja.

Vad, darabos árnyak tülekednek a tűzfényben.

Üresek már a cigányok kunyhói. Egy öreg varrógépen egy öreg cigányasszony fekszik, halántékából vékony csikban folyik a vér.

Ég a kunyhó, ropog a nád.

Ez egy népdal.

De itt nem népdal. Tragédia.

A falvak négereinek tragédiája.

Nincs már mit felgyujtani, nincs már mit összezúzni.

Elvonul a horda.

Pusztulás. Pusztulás.

És hiába futnak végig a falun cigányok és ordítanak tüzet, senki sem mozdul segítségére.

Alszik a falu.

Részeg a falu.

Hat nap alatt teremtette az Ur a világot és a hetedik nap elpihent.

Öreg cigány Tigris. Furesa, fehértüskés álla miatt kapta ezt a nevet. Pedig jobb név lett volna neki a Bárány név, mert szelid volt ő és senkit sem bántott. Megmenekült a parasztoktól. Bolyong a szántóföldeken. És fél. A levegő tele van fenyegető, ordító esemmel. Amott egy fa: ágai mint ütniakaró emberi karok nyulnak le feléje. A szél keresztülfúj a leveleken: emberek lépései ezek, őt üldözik. És fut Tigris. Mindig gyorsabban. Ver a szív. Öreg a szív. Ver a szív. Meg akar pattanni. Ver a szív. Öreg a szív. Gyenge a szív. Megáll a szív.

És elvágódik Tigris.

Karjai a sötétben mint kidőlt fának fekete gyökerei.

Egy halott cigány fekszik a földön.

És a bíró fia még mindig iszik.

Mert ravasz apának ravasz a fia. Mert ő nem ment a többivel, amikor azok elindultak a cigányok ellen.

ROOSEVELT MUNKAKÖDEXE

Irta: SANDOR PÁL (Budapest)

Az amerikai kapitalizmus válsága sokkal konkrétan jelenik meg az emberek előtt mint az olaszé vagy a németé, ahol egyfelől a nyersanyag- és tőkehiányra, másfelől a veszített háborúra és jövátéti fizetésekre való utalással a problémát mellékvágányokra terelhetik. Amerikában, a fejlett kapitalizmus, a tőkebőség, a természeti kincsek és győztes háborúk hazájában a kapitalista termelőrend jutott válságba. Egyes „spekulánsok“ és ügyetlen vagy korrump államférfiak bünbakká avatása nem csalja meg a szemlélőt az ipar és mezőgazdaság általános válságát illetőleg. S e válságban a nagyipar problémája önként adódik: inflációval megpróbálni a befagyott termelést ismét megindítani, „valutadömpinggel“ versenyképessé tenni az amerikai árút a világpiacon. Ez a „National Industrial Recovery Act“ (NIRA) lényege: az a felfogás, hogy nem maga az infláció tényle okozta az eddigi ily irányú kísérletek megghiúsulását, hanem az, hogy az infláció csinálja nem számoltak az infláció kísérő körülményeivel. Rooseveltt és vezérkara a „brain trust“ feladata tehát elsősorban is e kísérő jelenségek hatásának kiküszöbölése, visszafordítása, hogy azután az infláció motorja az ipar számára teljes mértékben érvényesüljön. E kísérő jelenségek egy része kevésbé érdekel bennünket jelen összefüggésben. A mezőgazdaságban legalább annyi